

ÍNDEX

Introducció	2
Part teòrica: El comportament caní	
1. Etologia	3
2. Origen del caràcter caní	4
3. Canvis del comportament d'un individu	6
4. Etapes del desenvolupament del cadell	7
5. Comportament social	9
6. Genètica del comportament	13
7. Problemes de comportament	15
8. Mètodes d'ensinistrament	22
Part experimental: La modificació de la conducta canina	
1. Ensinistrament pas a pas	24
2. Evolució dels gossos	31
3. Entrevista als propietaris dels gossos ensinistrats	32
4. Entrevista als professionals	33
Conclusions	36
Bibliografia	37
Webgrafia	38
ANNEXOS	Quadern extern

INTRODUCCIÓ

El meu treball de recerca és una aplicació pràctica de l'etologia, més concretament la canina. Vaig escollir aquest tema perquè em sembla prou interessant com per poder-lo posar en pràctica més endavant, ja que tinc un gos. Considero que és un tema que últimament està de moda, que hi ha molts llibres, algun programa sobre ensinistradors de gossos, etc. però també crec que no es coneix tot. A més, en un futur m'agradaria estudiar psicologia i, en aquest sentit, treballar el comportament dels éssers vius i en puc tenir una petita idea.

En primer lloc, definiré què és l'etologia i quin és l'origen i l'evolució del caràcter caní. Després, comentaré quines són les etapes del desenvolupament dels cadells i com és el comportament social dels gossos. També parlaré de l'aspecte genètic del comportament, els problemes de comportament que pot haver-hi i els diferents mètodes d'ensinistrament que hi ha.

Una vegada exposada tota aquesta informació, el que queda és la part més pràctica, que considero molt interessant. Explicaré l'experiència de fer un seguiment de l'ensinistrament de sis gossos al centre d'educació canina MasCarol. Tot això està complementat amb diverses entrevistes fetes a especialistes, tant veterinaris com ensinistradors o educadors.

Com que tot el meu treball de camp és molt extens degut al seguiment dels sis gossos durant gairebé quatre mesos, part de la informació ha d'anar als annexos. Sempre que faci referència a algun apartat de forma més detallada, indicaré l'annex on es pot trobar, per tant, és molt important consultar-lo quan pertoqui.

La pregunta que em vaig plantejar per a la realització de la meva part experimental relacionada amb la capacitat d'aprenentatge de les diferents races de gossos és:

- *Tots els gossos poden fer el mateix?*

La meva hipòtesi inicial seria:

- *Potser cada gos està especialitzat en una tasca concreta.*

Considero que aquest és un treball prou original i interessant, que m'ha motivat a voler investigar i saber més sobre el tema i que, per tant, també pot resultar interessant a tot aquell qui el llegeixi.

PART TEÒRICA: EL COMPORTAMENT CANÍ

1. L'ETOLOGIA

1.1. QUÈ ÉS L'ETOLOGIA?

L'**etologia** és l'estudi biològic del comportament animal, tenint en compte les diferències entre espècies, així com els aspectes fisiològics, ecològics i evolutius. La paraula *etologia* prové del grec "**ethos**" que significa caràcter o costum.

L'**etologia clínica** és una especialitat de la psicologia bastant nova. S'encarrega de la prevenció, diagnòstic, tractament i pronòstic del trastorn del comportament en els animals domèstics.

1.2. TENDÈNCIES ETOLÒGIQUES

L'etologia inclou un altre problema: un comportament té bases **genètiques** o és bàsicament **apès**?

Durant dècades, molts etòlegs proposaven que el comportament només podia ser innat o apès. Anys després, en canvi, altres científics (tant de la branca de la psicologia com d'altres) afirmaven que els comportaments podien tenir característiques dels dos tipus.

Finalment, es va arribar a la conclusió que, encara que un factor sigui innat o **apès**, en gairebé tots els casos influeixen ambdós aspectes: requereix l'aprenentatge i un coneixement innat per al seu correcte desenvolupament.

2. ORIGEN DEL CARÀCTER CANÍ

2.1. EL LLOP, L'AVANTPASSAT DEL GOS

A partir de la dècada dels 40, alguns científics van emprar els llops com a models per estudiar les relacions en grups d'animals socials, des de la perspectiva etològica. Aquests estudis van donar origen a les idees de la dominància i l'estatus "alfa" dels llops dominants.

Com els biòlegs de la conducta s'enfocaven gairebé exclusivament en espècies silvestres, hi havia pocs estudis realitzats en gossos. Llavors, les idees de dominància i "llop alfa" van ser adoptades pels ensinistradors, sota el supòsit que l'etologia del gos és igual (o gairebé igual) a l'etologia del llop. Podríem dir que aquesta semblança, tant morfològica com en el comportament, és deguda a que el gos domèstic prové, molt probablement, del llop ja que s'ha comprovat que l'ADN mitocondrial d'aquests és **idèntic en un 99'8%**.

2.2. CANVIS DE CONDUCTA CAUSATS PER LA DOMESTICACIÓ DEL LLOP

S'han de tenir en compte els canvis de conducta causats per la domesticació:

- **Neotènia:** el gos adult té un comportament semblant a un llop de pocs mesos d'edat (retenció de caràcters juvenils). Algun exemple seria dependència dels propietaris, escassa agressivitat i poc instint depredador.
- **Conducta social:** totes dues espècies són animals socials, la diferència en aquest cas és que en el gos, la jerarquia, és menys marcada i es desenvolupa més tard. El llop és més territorial i es mostra més agressiu cap als desconeguts.
- **Conducta d'alimentació:** la domesticació causa una disminució de la neofòbia alimentària (rebuig als aliments desconeguts). L'instint depredador també és menor en els gossos.
- **Augment de la freqüència d'algunes conductes:** els llops no borden gairebé mai en comparació amb els gossos, que ho fan en molts contextos diferents. Els gossos marquen amb l'orina molt més sovint que els llops.

- **Conducta sexual:** els gossos assoleixen la maduresa sexual molt abans que els llops; les gosses tenen un estre cada 4-12 mesos, les llobes en canvi, un cop a l'any; l'espermatogènesi dels llops finalitza quan acaba l'època de reproducció, mentre que els gossos són fèrtils tot l'any; els llops són monògams i els gossos acostumen a ser més promiscus.

3. CANVIS DEL COMPORTAMENT D'UN INDIVIDU

L'ontogènia de la conducta és l'encarregada d'estudiar els canvis que es produeixen en el comportament d'un individu. Aquests canvis poden ser deguts a variacions en la **concentració plasmàtica d'hormones**, a la **maduració del sistema nerviós central**, a l'**aprenentatge** i a l'**envelliment**.

També s'ha de tenir en compte que les primeres setmanes de vida dels cadells són molt importants. Aquestes setmanes s'anomenen **període sensible**, en què s'inclou el mètode d'aprenentatge **d'imprinting**, en el qual tot el que s'aprèn és irreversible i només s'aprèn durant aquest temps.

El desenvolupament de la conducta durant les primeres etapes de vida és causat per la maduració del sistema nerviós central, dels òrgans sensorials i del desenvolupament de la capacitat locomotora. Aquests canvis són:

- 1- Augment de volum de l'encèfal, que permet l'aprenentatge del gos.
- 2- El funcionament dels sentits, ja que quan neixen només funcionen el tacte, l'olfacte i el gust. La vista i l'oïda es desenvolupen cap a la tercera setmana de vida.
- 3- En el moment de néixer la capacitat de moviment és molt limitada, s'arrosseguen mitjançant les potes davanteres. Cap al 15è dia ja els funcionen les potes del darrere i comencen a allunyar-se de la mare.
- 4- La maduració del sistema nerviós explica l'aparició i desaparició dels reflexos (com la dominància flexora, extensora, reflex de *rooting*...) [explicats a l'*annex 1.1*].

4. ETAPES DEL DESENVOLUPAMENT DEL CADELL

Es diferencien quatre períodes durant les primeres setmanes de vida dels gossos que es basen en alguns canvis comportamentals.

4.1. NEONATAL:

Etapa que comença amb el naixement i finalitza a finals de la segona setmana de vida. Es caracteritza perquè el cadell es dedica a mamar i dormir la major part del temps. El son és només de tipus REM (tremolors i moviments musculars). La defecació i la micció són reflexos causats per l'estimulació tàctil de la mare.

Boxers en etapa neonatal.

El tracte amb els cadells durant aquesta fase pot produir conseqüències importants:

- Mostren una maduració més ràpida del sistema nerviós central.
- A l'edat adulta mostren una conducta exploratòria més important. Això vol dir que són menys emocionals i, també, augmenta la capacitat d'aprenentatge.
- La resposta a l'estrès és més flexible en gossos manipulats i s'adapta a la intensitat del factor estressant que la desencadena. És a dir, la concentració plasmàtica de certes hormones en els gossos manipulats és menor quan no hi ha cap factor estressant, però augmenta per sobre dels nivells dels altres gossos en resposta a factors molt estressants.

4.2. DE TRANSICIÓ:

Aquesta etapa comença a finals de la segona setmana (dia 12 aproximadament) fins a finals de la tercera (21è dia). S'inicia l'exploració de l'entorn i la conducta del joc. En el son, s'alterna tant el REM com el son d'ona lenta. La defecació i la micció no depenen totalment de l'estimulació tàctil.

Boxers en etapa de transició.

4.3. DE SOCIALITZACIÓ:

Comença cap a la tercera setmana (21 dies) fins les 12-14 setmanes, segons les

Bòxer en etapa de socialització.

racas i/o individus, quan maduren les estructures nervioses que controlen les reaccions de por. Depèn del desenvolupament sensorial i motor, si els òrgans dels sentits funcionen o no i si la coordinació motora permet explorar i interactuar amb altres individus. Es caracteritza bàsicament per la conducta exploratòria i per la interacció amb altres

individus. També s'estableixen relacions de dominància i s'aprèn a controlar la intensitat del joc.

Aquest període és molt important per introduir a les persones, ja que sinó, aquests cadells poden mostrar unes conductes anormals envers els humans.

¡Per tant, el moment clau per adoptar un cadell és sobre les set setmanes, a la meitat d'aquest període, perquè pugui socialitzar-se tant amb altres cadells com amb humans!

4.4. JUVENIL:

No es produeixen canvis importants. El gos desenvolupa la capacitat motora i s'estableixen completament les relacions de jerarquia.

És molt important tenir en compte les relacions de dominància per evitar una agressivitat causada per aquesta.

Bòxer en etapa juvenil.

5. COMPORTAMENT SOCIAL

La majoria de problemes de conducta canina estan relacionats amb el comportament social, incloent la comunicació, les relacions de jerarquia i l'agressivitat, com a principal problema del comportament social.

5.1. COMUNICACIÓ

En el cas del gos, la comunicació, és a dir, la transmissió d'informació d'un individu a un altre, es fa a partir de senyals olfactives, visuals i auditives.

- **Olfactives**: a través de l'orina, secrecions anals, etc. Per miccionar sovint aixequen una de les extremitats posteriors, sobretot en el cas dels mascles, que també ho utilitzen per al marcatge i indica un alt grau de dominància. Una altra senyal poden ser les feromones [definides a l'*annex 1.2.*], que permet identificar els individus.
- **Visuals**: després de miccionar, alguns gossos esgarrapen el terra, les marques de les quals serveixen de senyals visuals. També es poden guiar per les expressions facials o les postures corporals.
- **Auditives**: inclou varis tipus de sons com grunyits, lladrucs i gemes. El lladruc és el més important, ja que els gossos borden en una gran varietat de contextos i pot significar moltes coses: predisposició agressiva, cridar l'atenció, senyals de joc, salutacions...

5.2. RELACIONS DE DOMINÀNCIA: LA JERARQUIA

Els individus d'un mateix grup presenten **relacions de dominància-submissió**. Cada individu té un paper en la relació, el submís pateix la majoria de les agressions, el dominant sempre s'emporta la millor part... Cadascú adopta una **postura característica** i molt diferent quan estan junts, que és molt important conèixer per poder interpretar-la i actuar de certa manera.

Actituds corporals que adopten:

- **Dominant:**

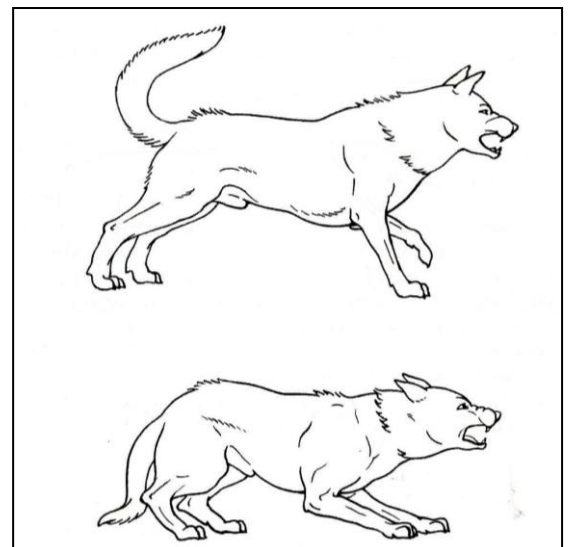
- **Cua:** alta amb moviment (amistós) o quieta (amença).
- **Orelles:** aixecades.
- **Cos:** rígid, posició alta.
- **Mirada:** al llom de l'adversari.
- **Velocitat:** constant, sense ser massa ràpida, és pausada però sense variacions de ritme.
- **Trajectòria:** segueix una trajectòria recta cap al seu adversari.
- Cap o pota sobre el llom de l'altre gos.
- Munta.
- Controla els moviments de l'altre individu, impedeix que es mogui i que es relacioni.

Mostra de submissió de la Vilma (llaurador) respecte el Blau (bòxer).

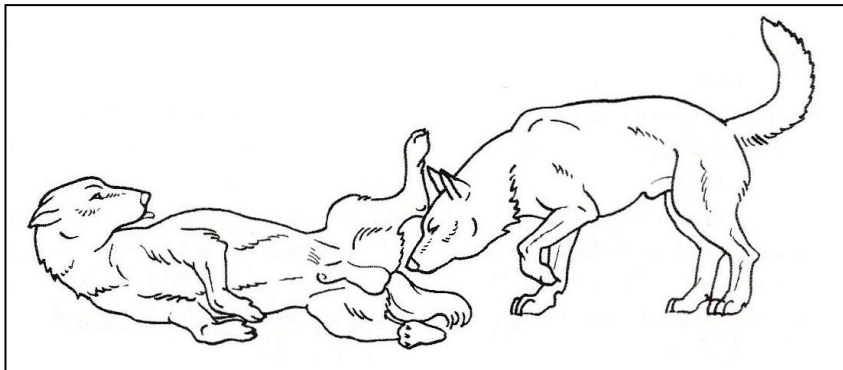
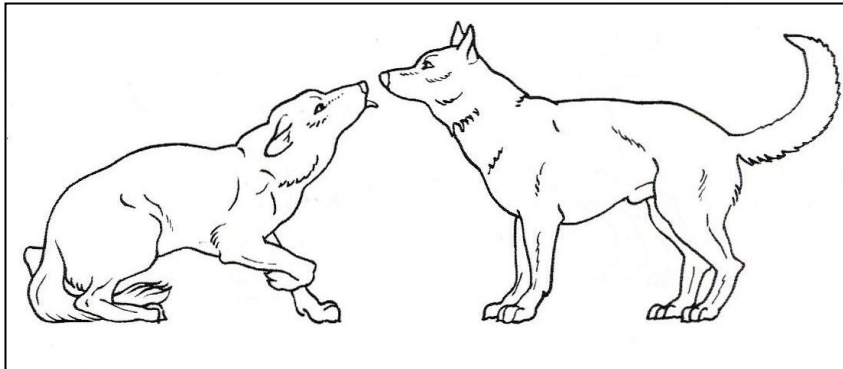
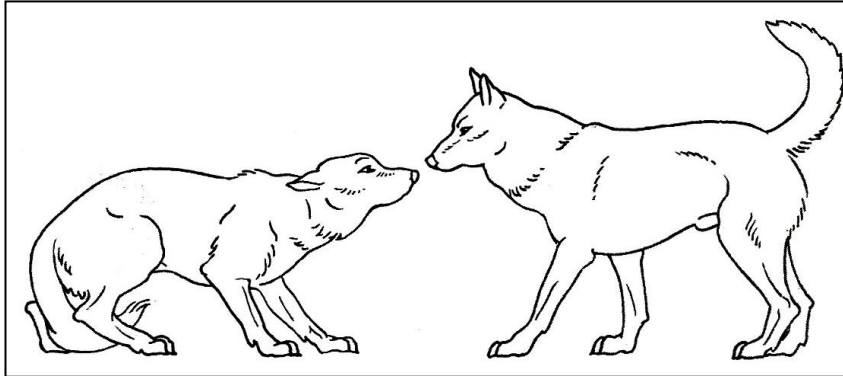
- **Submís:**

- **Cua:** baixa i en moviment.
- **Orelles:** enrere.
- **Cos:** més aviat ajupit, moviments ràpids.
- **Mirada:** evita mirar directament, gira el cap.
- **Velocitat:** ràpida si evita o s'atura de cop si l'altre s'acosta.
- **Trajectòria:** fa canvis de trajectòria a mesura que s'acosta a l'altre gos, canvis de velocitats associats, camina ajupit a vegades.
- Panxa enlaire.
- Marxa cap a un racó o a la perifèria del territori.

Postures indicadores d'agressivitat ofensiva (a dalt) i defensiva (a sota).

- S'atura i no passa per davant del dominant.
- Accepta la munta o la pota i el cap sobre el llom.
- Llepa la boca de l'altre gos o es llepa el nas.

Postures indicadores de submissió (gos de l'esquerra) respecte el dominant (el de la dreta).

5.3. AGRESSIVITAT

L'**agressivitat** inclou conductes molt diferents, tant pel context en què apareixen com pels factors responsables, per tant, la seva classificació és bastant complicada.

Segons la **funció** de les parts nervioses implicades en el control de la conducta agressiva poden ser: **ofensiva, defensiva i depredadora**.

Les conductes agressives també es distingeixen pel **context** en què apareixen:

- 1- **Competitiva**: dos individus volen accedir al mateix recurs.
- 2- **Jeràrquica o per dominància**: dos individus intenten establir una relació dominància-subordinació. Està associada a la competitiva.
- 3- **Maternal**: com a resposta a un estímul que pot amenaçar a les cries.
- 4- **Per por**: com a resposta a un estímul amenaçant.
- 5- **Intrasexual**: com a resposta a la presència d'un individu de la mateixa espècie i sexe.
- 6- **Territorial**: quan un animal envaeix l'àrea utilitzada per un altre individu.
- 7- **Redirigida**: quan un animal no pot accedir a l'estímul desencadenant de la conducta agressiva, redirigeix l'agressivitat cap a un estímul accessible alternatiu.
- 8- **Per dolor**: com a resposta d'estímuls dolorosos.
- 9- **Secundàries** per malalties del sistema nerviós o altres problemes orgànics.

També existeix l'agressivitat **apresa**. En tot cas, l'aprenentatge modifica qualsevol tipus d'agressivitat.

6. GENÈTICA DEL COMPORAMENT

Els caràcters de conducta són **fenotípics**, es poden observar i quantificar, i estan influïts per l'**ambient** (l'entorn en què es troba) i pel **genotip** (part heretada) de maneres diferents. Sobre l'estudi de la genètica del comportament podem dir que:

- La variabilitat en la conducta es deu tant a factors genètics com a factors ambientals, no exclusivament un.
- La genètica quantitativa serveix per estimar l'heretabilitat de diversos caràcters.
- Només una petita part dels gens són els responsables de la variabilitat de determinats caràcters.

6.1. DIFERÈNCIES DE COMPORAMENT ENTRE RACES

Una de les característiques més notables que presenta el gos com a espècie domèstica és la **gran quantitat de races** existents i les grans diferències que hi ha entre elles. Artificialment, les persones han anat seleccionant aquelles races que els convenien per realitzar **certs treballs** (els pastors alemanys com a gossos policia, els llauradors com a gossos pigalls, entre d'altres...) segons les seves capacitats, en canvi, altres simplement pel fet de ser petits i graciosos (terriers, carlinos, bulldogs...) han quedat com a **gossos domèstics**.

La conducta és un fenomen molt complex resultat de la interacció de nombrosos factors (sexe, edat, diferents línies familiars, l'entorn de l'animal...) on la **raça només és un factor més**. Hi ha diverses característiques comportamentals en les quals té més pes la genètica o l'ambient. Per exemple, el **nivell d'activitat general**, mostra un fort component heretat i, per tant, és correcte tenir en compte la raça com un dels seus principals determinants. En canvi, l'ambient és un factor més determinant a l'hora de parlar sobre l'**habilitat d'orinar i defecar** en el lloc i el moment que desitgem. Si parlem de la **capacitat d'aprenentatge** podem dir que les races que han estat seleccionades per alguna feina en concret (sobretot les d'origen pastor) tenen la capacitat de captar la informació més ràpidament que no pas els gossos de companyia, per tant, és un factor més genètic.

A la classificació següent podem observar set grups diferents en funció de l'excitabilitat, la facilitat d'ensinistrament i l'agressivitat:

- **Grup 1:** excitabilitat alta, facilitat d'ensinistrament baixa i agressivitat moderada: pomerà, cocker spaniel, pequinès, beagle, weimaraner...
- **Grup 2:** excitabilitat molt baixa, facilitat d'ensinistrament baixa i agressivitat molt baixa: bulldog, bassethound, bobtail...
- **Grup 3:** excitabilitat baixa, facilitat d'ensinistrament baixa i agressivitat alta: husky siberià, san bernardo, afgà, bòxer, dàlmata, chow-chow...
- **Grup 4:** excitabilitat moderada, facilitat d'ensinistrament molt alta i agressivitat moderada: caniches, bichón frisé...
- **Grup 5:** excitabilitat baixa, facilitat d'ensinistrament alta i agressivitat baixa: llaurador, pointer, terranova, collie, golden retriever, pastor australià...
- **Grup 6:** excitabilitat molt baixa, facilitat d'ensinistrament molt alta i agressivitat molt alta: pastor alemany, rottweiler, doberman, akita...
- **Grup 7:** excitabilitat alta, facilitat d'ensinistrament moderada i agressivitat molt alta: terriers, chihuahua, schnauzer miniatura...

6.2. DIFERÈNCIES DE COMPORTAMENT ENTRE SEXES

És evident que la conducta de mascles i femelles és molt diferent. Aquestes diferències es deuen, en bona part, a les **hormones sexuals** (especialment andrògens [definites a l'*annex 1.3.*]), que tenen un efecte en el sistema nerviós segons on i quan actüen.

Les conductes típicament masculines o femenines, també anomenades **conductes sexualment dimòrfiques**, depenen dels efectes organitzadors dels esteroides sexuals sobre el sistema nerviós central. Aquestes conductes poden manifestar-se en els dos sexes, encara que són molt més freqüents en un sexe o un altre i les diferències són bàsicament quantitatives. Aquestes no només inclouen aspectes sexuals, sinó que també poden ser altres com, per exemple, el marcatge territorial, l'agressivitat intrasexual, l'ansietat per separació, etc. més característics en mascles que en femelles. Podem dir que els **mascles**, normalment, són **més dominants, més agressius, més territorials i més independents.**

7. PROBLEMES DE COMPORAMENT

Com he comentat anteriorment, l'etologia clínica té com objectius principals el **diagnòstic, pronòstic, tractament i prevenció** dels problemes de comportament dels animals domèstics. El terme *problema de comportament* fa referència a qualsevol pauta de conducta d'un animal domèstic que pugui provocar lesió o malaltia a l'individu que el manifesta o en altres, o que resulti perillosa o molesta al propietari.

Un nombre elevat de problemes de conducta tenen una causa orgànica o requereixen tractament farmacològic; en tot cas, la responsabilitat del diagnòstic i el tractament depèn del **veterinari**.

Els problemes de comportament poden dividir-se en dos grups: aquells que són pautes de **conducta normals** i aquells que són conseqüència d'una **malaltia** (causa orgànica).

7.1. DIAGNÒSTIC, PRONÒSTIC, TRACTAMENT I PREVENCIÓ

DIAGNÒSTIC

El protocol de diagnòstic varia en funció del problema de què es tracti, encara que hi ha unes característiques generals dividides en tres fases:

- 1- Té com objectiu descartar la possibilitat que els problemes de comportament siguin causats per una **alteració orgànica senzilla**. Inclou una exploració general, un examen neurològic, anàlisi de sang i d'orina.
- 2- Després de tenir en compte que la causa no és orgànica, es fa una entrevista al propietari. L'objectiu és **caracteritzar la conducta**, és a dir, saber el perquè d'aquesta conducta. Ha d'incloure les dades de l'animal, la procedència, l'edat en què va ser adoptat i la rutina que segueix habitualment.
- 3- Si l'entrevista no permet caracteritzar la conducta, suposarem que el problema és degut a un **problema orgànic complex** (tumors intracranials, hipotiroïdisme, etc) i es faran les proves pertinents.

PRONÒSTIC

El tractament dels problemes de conducta acostuma a ser llarg i requereix molta **col·laboració del propietari**. Aquest no només ha d'administrar el medicament, sinó que ha de modificar l'ambient o ensinistrar el gos. Per aquest motiu, l'actitud del propietari és molt important, ja que si no compleix amb les instruccions del veterinari, el tractament no tindrà èxit.

TRACTAMENT

El tractament dels problemes de comportament inclou mètodes quirúrgics (castració), farmacològics i d'ensinistrament.

- Utilització de la **castració**. En els mascles, s'empra per eliminar el marcatge amb orina, el comportament sexual, l'agressivitat intrasexual i per dominància. En femelles, es pot emprar per al mateix, tenint en compte que està contraindicat fer-ho si el problema és l'agressivitat per dominància.
- Utilització de **fàrmacs**. Constitueixen un complement molt útil en protocols de tractament. El tractament ha d'anar precedit d'un diagnòstic i acompanyat de tècniques d'ensinistrament i de la modificació de l'ambient. Els **principals fàrmacs** utilitzats són les benzodiacepines, antidepressius tricíclics, inhibidors selectius de la recaptació de serotonina, feromones... [explicats a l'*annex 1.4.*].
- Utilització de l'**ensinistrament**. Es basa en dues maneres d'aprenentatge:
 - L'**habitució**: consisteix en la desaparició de la resposta de l'animal a un determinat estímul, i es produeix quan aquest es presenta varies vegades a l'animal sense cap conseqüència. S'utilitza per corregir problemes per por.
 - **Condicionament instrumental o operant**: es basa en l'associació que estableix l'animal entre una pauta i les conseqüències. La recompensa o càstig ha de ser **immediatament posterior** a la conducta. S'usa per corregir problemes d'agressivitat i de por.

Ensenyant el "plas" a la Lili i a la Sira.

PREVENCIÓ

Cada problema requereix una prevenció diferent, però els principals elements que hauria de tenir un programa de **prevenció** són:

- Elecció de raça i sexe de l'individu.
- Elecció de l'individu segons la seva conducta i la seva procedència.
- Castració.
- Problemes d'agressivitat i d'eliminació inadequada.
- Problemes d'ansietat per separació.
- Altres consideracions: coprofàgia (menjar excrements), exercici físic i rutina.

7.2. PROBLEMES AMB L'AGRESSIVITAT

L'**agressió** és una característica normal del comportament d'un gos, pot ser el resultat d'una autoprotecció quan el gos es veu amenaçat, per la lluita per un territori, per una femella, pel menjar... Només quan aquest comportament normal es torna **excessiu** o incontrolable considerem que és perillós.

L'agressivitat és un dels **problemes de comportament més freqüents** en el gos, ja que és el principal risc que provoca per a les persones (bàsicament per les mossegades). Hi ha alguns estudis estrangers que indiquen que els mascles són responsables de la majoria dels atacs (entre un 70-87%).

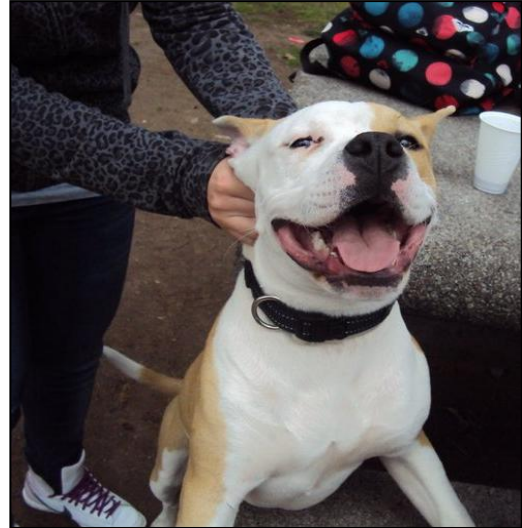
GOSSOS PERILLOSOS?

Un altre dels aspectes que desperta un gran interès és la relació dels atacs amb l'agressivitat i les diferents races. Les persones han anat seleccionant les races per a les baralles de gossos, és a dir, s'han desenvolupat gossos de baralla a partir dels originals bull terrier. Això ha donat lloc a races com el staffordshire bull terrier, american staffordshire terrier i els pit bull terriers, fet que comporta que aquestes races siguin **potencialment** més agressives.

Segons l'índex de perillositat (*annex 1.5.*), el valor més alt respecte qualsevol altra raça pertany als pit-bull, seguit dels rottweiler, els chow-chow, els husky siberià i els pastor alemany.

Cal dir que la **genètica només dóna al gos un potencial per ser d'una manera determinada**, per tant, no tots els individus de races considerades perilloses ho seran si es desenvolupen en un **ambient correcte**.

S'ha de tenir en compte que qualsevol gos pot ser potencialment perillós independentment de la raça, perquè tant l'ambient com l'ensinistrament tenen un paper molt important en el desenvolupament de l'agressivitat del gos. Molts propietaris de gossos de races considerades potencialment

Manipulant un american staffordshire terrier d'un amic. No és gens agressiu.

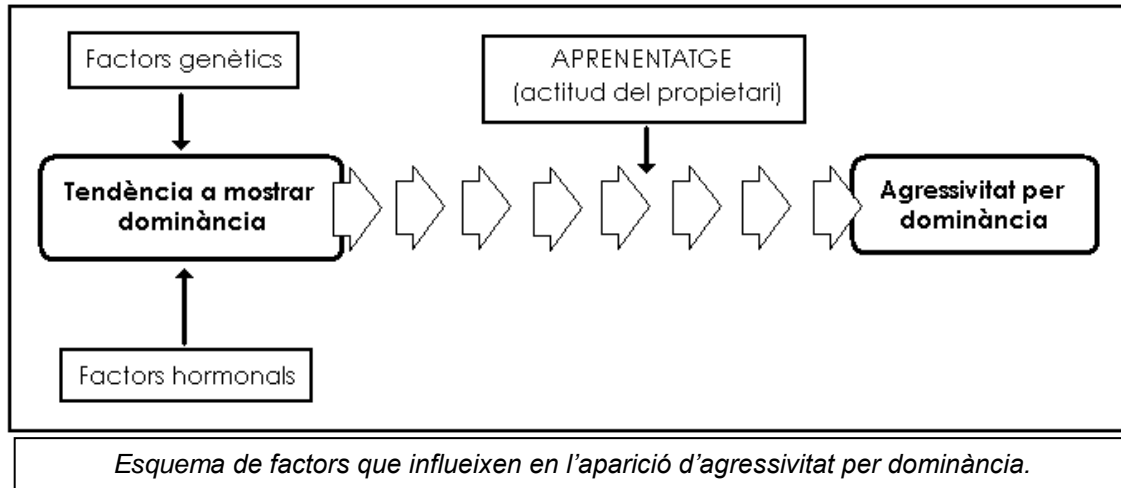
perilloses els ensinistren com a gossos de baralla, fet que provoca que siguin més agressius i augmenti la probabilitat d'atac.

PROTOCOL GENERAL DE DIAGNÒSTIC

Com ja he comentat anteriorment, l'agressivitat és un fenomen heterogeni que pot tenir causes molt diverses i el seu pronòstic i tractament depenen de la forma concreta que presenti el gos. De totes les formes d'agressivitat que existeixen, ja esmentades a l'apartat 5.3., ens centrarem en l'**agressivitat per dominància** dirigida cap a les **persones**, ja que és una de les formes més freqüents. Normalment és deguda a:

- a) Els individus correctament socialitzats mostren cap a les persones pautes de conducta pròpies de **l'organització social dels cànids** (relacions de dominància).
- b) La relació de dominància s'inicia durant el període de **socialització** i el **juvenil**. El resultat de situacions de **competència** entre el gos i cada persona determinen aquesta relació, fet que comporta que el gos sigui dominant respecte a algunes persones i submís cap a unes altres. L'agressivitat només es mostraria quan una **persona submisa es comportés com dominant**.

La tendència de cada animal a mostrar-se dominant depèn de **factors genètics** i **hormonals**, però aquests no determinen l'aparició del problema, només modifiquen la tendència a mostrar-lo. Depenent de l'**aprenentatge**, aquesta tendència es convertirà en conducta o no.

Es manifesta principalment en mascles no castrats i, en menor freqüència, en femelles castrades. Acostuma a manifestar-se quan l'animal té entre un i tres anys. El **diagnòstic** de l'agressivitat per dominància es basa en:

- S'ha de descartar qualsevol forma d'agressivitat amb causa orgànica.
- Observar la postura de l'animal durant episodis d'agressivitat (dominant o ofensiu).
- Observar si realitza accions pròpiament de **dominància**: si ens intenta muntar, si ens gruny quan ens apropem al menjar, si intenta pujar sobre nostre quan estem al sofà, si s'intenta col·locar en un lloc situat sobre del nostre cap, si no ens deixa treure-li joguines de la boca, si no ens les porta, si passa davant nostre quan travessem una porta...
- L'agressivitat es dirigeix, normalment, cap a **persones conegudes**.
- Mostren una sèrie de comportaments característics a les persones agredides: recolzar les potes davanteres per impedir el seu desplaçament, grunir sense motiu, establir contacte visual, no adoptar postures de submissió...

Per tractar aquest problema, el primer que cal fer és **invertir aquesta relació de dominància**. El protocol de tractament inclou la **castració**, l'**ensinistrament** i el

tractament farmacològic. La castració només en el cas del mascle, si és femella podria empitjorar la situació. En l'ensinistrament cal **evitar els càstigs**, ja que en aquests moments el gos pot mostrar-se agressiu i atacar. En aquests casos és molt útil usar una corretja tipus **halti** [explicat a

La Sira amb el halti.

l'annex 1.6.], que facilita l'ensinistrament i, si l'agressivitat és poc marcada, el seu ús evita el tractament farmacològic. És un mètode indolor i és molt útil per **reforçar la dominància del propietari**.

El tractament farmacològic permet facilitar l'ensinistrament, per tant, és convenient combinar-lo amb el halti per a una màxima eficàcia.

7.3. ANSIETAT PER SEPARACIÓ

L'ansietat per separació és un problema de comportament molt freqüent que provoca una **conducta destructiva i l'eliminació inadequada**. No suposa un problema de salut pública, però sí un malestar en el gos que no és agradable.

Sorgeix quan **el gos no té contacte amb els seus propietaris**, tant si han marxat com si estan a casa però l'animal no en té accés.

Un gos pot reaccionar de tres maneres diferents quan se separa del propietari:

- 1- **Sense canviar** la seva conducta.
- 2- **Disminuint** la seva activitat (menjant menys, etc.).
- 3- **Augmentant** la seva activitat (conducta destructiva), bordant i cridant o, fins i tot, perdent el control voluntari de defecació i micció.

Normalment aquesta conducta es mostra si el gos és molt **dependent** del propietari i quan aquest és a casa, el gos el segueix i reclama la seva atenció contínuament. El fet que mostri una conducta destructiva, bordi excessivament i tingui una eliminació inadequada no significa en tots els casos que pateixi ansietat per separació.

7.4. FÒBIES

Les fòbies són **respostes de por desproporcionades** davant un estímul concret.

La fòbia més freqüent és a sorolls intensos com trons o explosions de petards o trets. Es tracta d'una resposta que afecta per igual a mascles i femelles i pot manifestar-se a qualsevol edat.

Les fòbies poden tenir origen en una **experiència traumàtica** associada a l'estímul que la causa. Si es tracta d'una fòbia a sorolls intensos, pot ser que aquest individu tingui una sensibilitat auditiva especialment desenvolupada, que faci que l'estímul arribi a ser dolorós. També cal afegir que la por sembla ser una **característica heretable**.

COM S'HAN DE TRACTAR?

Quan un gos té por, **no s'ha de premiar, renyar ni protegir-lo** quan la pateix. Si l'agaféssim li faríem entendre que ha de tenir por i encara s'espantaria més. Si el renyem, tindrà por per la situació i tindrà més por pel reforç negatiu que representa renyar-lo o castigar-lo.

Cal proporcionar-los una **zona segura** on amagar-se i que es trobin tranquils i coberts.

Abans que un estímul l'espanti, hem de fer que el relacioni amb alguna **cosa positiva** (joguines, premis, carícies...). S'ha de treballar amb una intensitat baixa de l'estímul i/o a distància, augmentant-lo de manera progressiva. Si l'estímul apareix durant el tractament, cal començar de nou.

El tractament farmacològic depèn del grau de fòbia que tingui. Quan més temps fa que existeix aquesta fòbia, més difícil serà eliminar-la i, per tant, caldrà ajudar-lo amb medicació.

Molts cops, com a tractament complementari, s'utilitzen **collar de feromones**, que ajuden a tranquil·litzar als gossos i a fer que estiguin en un estat d'ànim molt més relaxat i que no estiguin tan susceptibles.

8. MÈTODES D'ENSINISTRAMENT

Els gossos actuen en funció de l'estímul que tinguin al davant: si l'estímul els motiva aniran cap a ell o l'intentaran aconseguir com puguin. També es comporten per **aprenentatge associatiu** o **condicionament**, és a dir, l'efecte que es produeix per l'associació que el gos fa dels diferents elements que té al seu voltant i que el preparen per a fer una activitat concreta.

Cal tenir en compte que el treball d'educació cal dur-lo a terme en diferents entorns i situacions per evitar que el gos associï que només cal fer cas quan l'educador hi és present. Aquest educador escollirà el mètode que millor conegui i que li funcioni millor al llarg del temps. Hi ha diferents maneres o mètodes d'ensinistrament, entre els que destaquen l'**ensinistrament en negatiu**, **en positiu**, la **nova escola** i l'**ensinistrament especialitzat**.

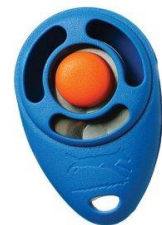
8.1. ESCOLA ANTIGA O ENSINISTRAMENT EN NEGATIU

El **reforç negatiu** i el **càstig** són el mitjà exclusiu d'ensinistrament. Per aconseguir resultats cal forçar físicament els gossos fins que realitzin les accions que desitja l'ensinistrador. Els collars d'ofec, de pues i elèctrics són molt usats.

El principal benefici de l'ensinistrament tradicional és la **gran fiabilitat** de les conductes entrenades. Contràriament, els desavantatges inclouen **greus problemes de conducta** i **danys físics**.

8.2. ENSINISTRAMENT EN POSITIU

Amb aquestes tècniques no és necessari usar collars d'ensinistrament, i les sessions de formació són molt gratificants tant per als ensinistradors com per als gossos. El mètode principal d'ensenyament consisteix en l'ús de **reforços positius**, (**recompenses**). Per tant, el que es fa principalment és reforçar les conductes desitjades.

El clicker.

Actualment la més popular de les tècniques d'ensinistrament positiu és l'**ensinistrament amb clicker** [explicat a l'*annex 1.7*].

Els principals avantatges són que els resultats són tan **fiables** com els que s'obtenen amb l'ensinistrament tradicional, que no cal doblegar físicament el gos i que és molt **senzill, ràpid i divertit**.

El principal desavantatge és que com s'aconsegueixen resultats ràpidament, es comet l'error de **no perfeccionar-ho**.

8.3. NOVA ESCOLA

La nova escola és un tipus d'ensinistrament molt modern que es diferencia de les dues tècniques anteriors pel fet que, independentment de reforçar positivament o negativament quan fa o no el que nosaltres hem ordenat, el que es fa es donar-li atencions al gos i fer-li cas **només** en el moment que realitza la conducta que hem ordenat.

8.4. ENSINISTRAMENT ESPECIALITZAT: ELS GOSSOS DE TREBALL

Gos pigall

de rastreig o de caça ha de tenir un sentit olfatiu molt desenvolupat.

Aquest tipus d'ensinistrament inclou un ensinistrament **en positiu** però molt més **estrict**. S'obtenen conductes molt mecanitzades en què no es pot fallar mai com gossos **policia** (tant de rastreig, com de defensa, etc.), gossos **pigall**, gossos de **caça**...

Aquest tipus d'ensinistrament acostuma a estar relacionat amb les característiques de cada gos, per exemple, un gos

Gossos policia.

PART EXPERIMENTAL: LA MODIFICACIÓ DE LA CONDUCTA CANINA

La **hipòtesi inicial** és que *potser cada gos està especialitzat en una tasca concreta*, per tant, he optat per fer un seguiment de l'aprenentatge de sis gossos de diferents races i sexes. Malgrat que la mostra és petita m'ha permès comprovar quin ha estat el ritme i la capacitat d'aprenentatge d'aquests individus en relació al sexe i la raça. Les dades també les he pogut contrastar amb l'opinió d'experts en l'aprenentatge dels gossos.

Aquests gossos són el **Blau**, un bòxer de 9 mesos; l'**Odín**, un pastor alemany d'11 mesos; la **Lili** i la **Sira**, dues pastores alemanyes d'1 any i mig cadascuna; la **Vilma**, una llauradora de 7 mesos, i la **Wiima**, una weimaraner de 3 anys i 9 mesos [els seus informes etològics es troben a l'*annex 3*].

Primerament, la meva part pràctica consisteix en fer el seguiment dels sis gossos. L'he realitzat assistint a un curs d'ensinistrament bàsic (en positiu) en un **centre d'educació canina, MasCarol**. A cada sessió he capturat imatges i vídeos d'allò que es feia [recopilat a l'*annex 6*], he anotat tot allò que anava comentant l'ensinistrador i les meves pròpies conclusions.

D'altra banda, també he realitzat entrevistes, tant als propietaris, per poder constatar l'evolució que han notat en els gossos; com a diferents professionals (un ensinistrador, una veterinària i una veterinària etòloga), que m'han ajudat a assolir nous coneixements i corroborar el que he après durant el meu treball de recerca.

Per poder donar com a vàlida o refutar la meva hipòtesi experimental i, per tant, saber si cada gos està especialitzat en una tasca concreta i si depèn de la genètica, hem d'intentar modificar la conducta dels gossos i observar-ho.

1. ENSINISTRAMENT PAS A PAS

“L'**ensinistrament pas a pas**” consisteix en un guió d'allò que cal i s'ha de seguir per dur a terme un ensinistrament caní. Inclou un primer contacte del propietari del gos amb el centre, l'entrevista al domicili del gos, l'elaboració d'un informe i l'ensinistrament tant al centre com a casa.

1.1. PRIMER CONTACTE

En el moment que els propietaris decideixen ensinistrar als seus gossos, es posen en contacte amb el centre, exposen els problemes i acorden amb l'etòloga quin horari els anirà bé perquè els faci una visita a casa.

1.2. ENTREVISTA A DOMICILI

La **veterinària etòloga**, la Karina, fa una visita domiciliària en què fa un seguit de preguntes per tal de saber quins problemes té el gos, des d'un punt de vista més professional i sense passar per alt detalls que potser el propietari no creia importants [el qüestionari que se segueix es pot veure a l'*annex 1.8.*].

1.3. ELABORACIÓ D'UN INFORME

La Karina extreu les **conclusions** que podran ser útils per a l'**ensinistrador** (agressivitat, pors, ansietat per separació, les ordres apreses...) i li passa un informe al Joan Carles. També acorden quin tipus d'ensinistrament els caldrà. En aquest cas, serà un **ensinistrament bàsic** que es realitzarà cada dissabte de 12h a 13:30h. Constarà de **nou sessions al centre i tres a casa** de cada gos.

1.4. ENSINISTRAMENT AL CENTRE

Comença l'ensinistrament com a tal. Els propietaris van al centre i els porten a un terreny prou gran tancat per evitar que els gossos marxin. A continuació, el Joan Carles arriba i els entrega un **dossier** amb la teoria del curs, consells i explicacions d'allò que faran al llarg del curs [*annex 2*]. A partir d'aquí, l'ensinistrador comença a donar

Lili i Sira abans de començar l'ensinistrament.

una sèrie d'explicacions i ordres perquè els propietaris apliquin sobre els seus gossos. Cada dia es consolida allò que s'ha après a la sessió anterior i s'aprenen o amplien noves ordres. Entre ordre i ordre cal deixar que els gossos juguin lliures per tal que no s'ho prenguin com un càstig i no s'angoixin. Aquest és el *planning* que va seguir l'ensinistrador, dividit en els dies en què es van realitzar:

Dia 1:

1. Presentacions dels gossos per parelles. Cal controlar el gos abans d'arribar a l'altre individu i, quan estiguin pròxims, deixar-los més lliures.
2. Passejar amb els gossos cordats (la corretja no ha d'arribar al final; si arriba, cal parar, donar la volta i que el gos s'apropi de nou).
3. Per evitar que quan parlem amb algú el gos es mogui i molesti, donem l'ordre "quiet" i trepitgem la corretja en curt (deixant poc tros per evitar que es mogui del lloc).

Dia 2:

4. Crida a curta distància [*annex 2.9.4.*]: els gossos estan lliures, el cridem quan es troba a prop i quan ve, el premiem.
5. Crida a llarga distància [*annex 2.9.5.*]: els gossos estan lliures, el cridem, li donem l'esquena i ens posem a caminar. Quan ve, el premiem.

Dia 3:

6. Donar l'ordre "seu" [*annex 2.9.1.*] i mantenir la corretja curta.
7. Practicar l'acció 4 i 5.
8. Donar l'ordre "seu" i "quiet" i passejar-nos al voltant d'ells sense que es moguin.
9. Associar l'ordre "fus" [*annex 2.9.2.*].
10. Passejar mentre posem en pràctica l'ordre "fus".

Wiima i Odín mantenint el "quiet".

Dia 4:

11. Practicar l'acció 4 i 5.
12. Practicar l'acció 10 afegint un estímul: la pilota.
13. Donar l'ordre "seu" i "quiet", descordar-los i passejar-nos al voltant d'ells sense que es moguin.

Dia 5:

14. Passeig relaxat [*annex 2.9.3.*] i donant l'ordre "seu" ràpidament i contínua.
15. Passeig en "fus" i donant l'ordre "seu" ràpidament i contínua.
16. Practicar l'ordre 8 més accentuada (marxem, donem l'esquena...).
17. Donar l'ordre "quiet" i llançar una pilota (no s'ha de moure).
18. Donar l'ordre "seu" i associar l'ordre "plas".

Dia 6:

- 19. Combinar les ordres “vine”, “seu” i “quiet”.
- 20. Aconseguir l’ordre “quiet”.
- 21. Practicar l’acció 10.
- 22. El propietari s’asseu en una cadira i dona l’ordre de “plas” i “quiet”. S’apropa un altre gos passejant i el nostre ha de quedar-se quiet.
- 23. Practicar l’acció 22 i el propietari s’aixeca sense que el gos es mogui.

Dia 7:

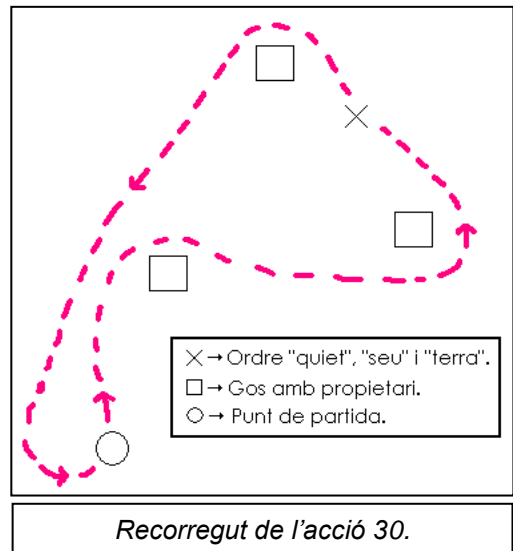
- 24. Ens trobem a la ciutat (Polinyà). Passeig relaxat per una zona asfaltada perquè s’acostumin al lloc.
- 25. Fer un cercle un darrere de l’altre, practicar l’acció 10.
- 26. Combinar l’ordre “fus” i cada 7 o 8 passos donar l’ordre “quiet”, “seu”, “plas”, “quiet” i tornar a passejar.

Dia 8:

- 27. Ens trobem fora del terreny en què estan acostumats. Passeig relaxat al voltant d’un gos desconegut que es troba cordat i quiet.
- 28. Passeig relaxat al voltant d’un gos desconegut que es troba passejant.
- 29. Per millorar el control del gos, provem d’usar el *halti*.

Dia 9:

- 30. Tenint en compte que hem de tenir el cos segur i dret per passejar el gos i la veu seca i clara per donar ordres, fem el següent recorregut:
- 31. Passar del joc a una ordre (“seu”) ràpidament.
- 32. Per evitar que es mogui mentre està en “plas” trepitgem la corretja en curt.

1.5. CONSELLS PRÀCTICS D'APRENTATGE

Durant l’ensinistrament, l’etòleg, a més de deixar clar contínuament que és un ensinistrament en positiu i cal reforçar les conductes desitjades amb recompenses, va donant consells pràctics per tal que els propietaris puguin

millorar la seva actitud respecte els seus gossos i aconseguir un bon ensinistrament. Alguns d'aquests consells són:

- No malgastar les ordres, dir-les els mínims cops possibles, ja que perden eficàcia.
- Les ordres és millor donar-les en un altre idioma, ja que en la nostra vida quotidiana no les utilitzem i no es repetiran tants cops.
- En la comunicació amb el gos, la persona s'ha de moure i ha de parlar el mínim possible.
- A la crida a curta distància: cridar-lo i quan ve caminar cap enrere i donar-li un premi amb el braç enganxat al cos. Acariciar-lo amb l'altra per sota del coll (això permetrà lligar-lo si fa falta).
- No associar les crides amb coses negatives (cordar, medicar, renyar...). Si l'hem de lligar, l'hem d'agafar sense dir-li res.
- A les crides a llarga distància: cridar-lo, donar-li l'esquena i marxar, ens seguirà.
- En l'ordre "seu", nosaltres hem d'estar amb el cos una mica inclinat cap endavant. Si no seu, aixequem un dit i fem un pas cap a ell.
- Quan un gos té por de les persones, no hem de mirar-lo i l'hem d'acariciar deixant que olori la mà i acariciant-lo per sota la boca.
- Per associar una ordre, diem l'ordre, fem que la compleixi i el premiem varies vegades.
- L'ordre "fus": donar l'ordre i començar a caminar. Si tira, parem i tornem a donar l'ordre i comencem a caminar de nou. Si hem de girar, donem l'ordre i premiem sempre que ho faci bé.
- Per mantenir l'ordre "seu" lluny de nosaltres, hem d'ordenar que estigui quiet, que sigui i allunyar-nos progressivament i tornant a premiar-lo. Quan vulguem marxar, premiar-lo per últim cop, esperar 5 segons, dir "anem" i marxar (evitem que associï premi amb marxar).

- Quan tenim el gos assegut i algú s'apropa amb un estímul (pilota), donem l'ordre "quiet". Si obeeix, l'hem de premiar, ja que el fet que s'hagi de quedar quiet amb un estímul tan important provoca una frustració.
- Quan un estímul és més positiu per al gos que el propi premi, cal canviar la corretja per tenir més control sobre el gos (collar o corda gradual o d'ofec).
- Quan un gos està assegut i ve algú a parlar amb nosaltres, per evitar que molesti, trepitgem la corretja.
- Quan un gos està assegut i ve algú a tocar-lo, hem de deixar la corretja una mica solta perquè el gos pugui moure's.
- Mai podem treure la corretja si el gos està tirant.
- Si contínuament es llença a altres gossos, hem de seure i esperar que passin.
- Si no funciona cap altra corretja, passem al *halti*.
- Per donar les ordres, ha de ser un to de veu dominant, seriós i mecanitzat.

1.6. ENSINISTRAMENT A CASA

Com l'ensinistrament a casa se centra en els problemes que tenen particularment els gossos, i són diferents en tots els gossos estudiats, em basaré en l'ensinistrament a casa de la **Wiima**, la weimaraner. Com ja he esmentat anteriorment, són tres sessions a casa.

Durant la primera visita, el Joan Carles va observar l'alt grau d'excitabilitat de la

La Wiima intentant pujar la paret.

Wiima, fins i tot, utilitzant les pautes correctes per no fomentar o incrementar el seu estrès, que és molt alt. Per tant, es pot dir que, si no és per l'ambient, aquí influeix la seva genètica individual i la tendència de la seva raça. Finalment, i després de provar tots els collarets existents, van decidir que els passejos es facin amb *halti*.

A la segona sessió, van utilitzar el *halti*, però tot i així, la gossa no va relaxada i

manté la tensió de la corretja al màxim, per tant, es conclou que aquest fet serà difícilment canviable. També van decidir passejar amb l'altre gos que conviu amb la Wiima (el Dan, un llaurador de 3 anys), ja que quan van junts encara exagera més la seva actitud. D'altra banda, les ordres bàsiques les ha assolit correctament i les compleix molt bé.

Durant l'última sessió, van anar al poble per veure com reaccionava, ja que com no està acostumada a passejar per allà (sempre ho fa per la muntanya) va molt tensa. El Joan Carles li ha donat alguns consells sobre com evitar que comenci a bordar o es tiri quan es creui amb altres gossos, però aquests problemes començaran a minvar quan la Wiima estigui més acostumada a passejar per la ciutat i no li suposi un estímul que l'alteri.

Amb tot això, els amos ja tenen totes les pautes per perfeccionar la conducta dels seus gossos, només cal que ho posin en pràctica i siguin constants.

2. EVOLUCIÓ DELS GOSSOS

Primerament, volia saber si els gossos aprenen en relació a la capacitat d'aprenentatge de la raça. Pel que he pogut observar, l'evolució és diferent:

- **Blau:** inicialment, l'únic problema que tenia era que al ser un animal molt gran i que té molta força, era difícil que obeís. Durant el curs s'ha pogut observar que, a més d'això, és un gos que no fa gens de cas, que la seva conducta es regeix pel seu alt grau d'excitabilitat i que és molt complicat fer que compleixi una ordre correctament. L'ordre "fus" ha estat pràcticament impossible que la complís, igual que el "quiet".
- **Odín:** tenia el mateix problema que el Blau, a més, perseguia cotxes i motos. Durant el curs s'ha pogut observar que és un gos que presenta por cap a les persones, però amb un tractament de feromones, fàrmacs ingerits i una bona socialització s'ha aconseguit que desaparegui. També ho ha fet la mania persecutòria de motos i cotxes. És un gos molt obediència i ha assolit adequadament totes les ordres.
- **Lili i Sira:** inicialment no mostraven cap problema, el propietari volia tenir més control sobre elles ja que passeja les dues alhora. Han assolit adequadament totes les ordres, fins i tot, el "plas" que no l'havien fet mai.
- **Vilma:** inicialment, l'únic problema que mostrava era l'obsessió de perseguir les motos i els cotxes, que finalment, amb més control ha desaparegut. El seu propietari és molt exigent i això fa que la gossa estigui molt controlada. Encara que a meitat del curs ha hagut de canviar-se a un altre horari, ha assolit les ordres bàsiques satisfactòriament.
- **Wiima:** el problema que té és que és molt nerviosa, costa calmar-la i no és capaç d'aguantar les ordres més d'uns segons, però durant el curs ha aconseguit perfeccionar. La seva conducta es regeix bàsicament per la seva genètica caçadora, difícilment modificable.

Inicialment es podia esperar que la Lili, la Sira i l'Odín aprenguessin més ràpidament que la resta ja que són una raça de **gossos de treball** i, a diferència de la Vilma (l'altra raça de gos de treball del curs), tenen un **grau d'excitabilitat més baix**. Contràriament, la que més ràpid va assolir les ordres va ser la Vilma. Això pot ser degut a que és més jove i que l'amo era més estricte que la resta o, fins i tot, que l'individu en concret té una capacitat d'aprenentatge superior.

3. ENTREVISTES ALS PROPIETARIS DELS GOSSOS ENSINISTRATS

Per poder fer una fitxa tècnica o informe etològic dels gossos, saber perquè els han volgut ensinistrar i quins canvis han notat després de l'ensinistrament, he fet una enquesta als propietaris d'aquests [es pot trobar a l'*annex 4*]. Mitjançant aquestes, puc dir que:

- S'han ensinistrat un total de sis gossos de diferents races: tres pastors alemanys (Lili, Sira i Odín), un llaurador (Wilma), un weimaraner (Wiima) i un bòxer (Blau).
- Tenen diferents edats: la més petita és la Wilma (de març del 2011) i la més gran és la Wiima (de gener del 2008).
- Els propietaris volen dur a terme un curs d'educació i obediència bàsica amb els seus gossos, sense cap problema important com a motiu.
- Tots estan ben socialitzats, tant en persones com amb altres gossos, encara que l'Odín té una mica de por a les persones i tots tenen diferents reaccions davant la interacció brusca d'altres gossos.
- No tenen cap problema amb els diferents ambients excepte el Blau al cotxe i l'Odín al veterinari.
- Cap té un comportament excessivament agressiu.
- Les conductes sexuals són normals i cap d'ells està castrat.

Grup del curs d'ensinistrament. D'esquerra a dreta: Wiima, Lili i Sira, Odín, Wilma i Blau.

4. ENTREVISTA ALS PROFESSIONALS

Amb l'objectiu de saber que és l'etologia, quines són les característiques de cada raça estudiada, com afecten diferents aspectes en el comportament d'un gos, quin tipus d'ensinistrament és més factible i de que depèn quin escollir... he entrevistat diferents professionals del comportament caní com un veterinari, un ensinistrador i d'una veterinària etòloga.

Totes aquestes respostes m'ajudaran a acabar de llimar els aspectes que no quedaven totalment clars i a complementar la part experimental del treball.

Val a dir que tots els entrevistats arriben a les mateixes conclusions, complementant tots el coneixements teòrics exposats amb anterioritat.

4.1. ENTREVISTA A UNA VETERINÀRIA: L'ÀFRICA EMO

De l'entrevista feta a la veterinària, l'Àfrica Emo Muñoz (amb número de col·legiada 1286) [l'entrevista es pot trobar íntegra a *l'annex 5.1.*], he pogut treure algunes conclusions:

- El caràcter d'un gos depèn en un petit percentatge de la seva genètica (tan com per individu com per raça) i per l'entorn.
- La facilitat d'aprenentatge d'un gos depèn de per què s'ha seleccionat la seva raça, l'agressivitat pròpia de l'individu, la seva excitabilitat...
- De les quatre races estudiades, les més excitables són el Bòxer i el Weimaraner (costarà més ensinistrar-los), són molt afectuosos i poc agressius (excepte el Pastor Alemany).
- Les feromones tenen molta importància en el comportament caní, igual que la castració, ja que modifiquen la seva conducta.

4.2. ENTREVISTA A UN ENSINISTRADOR: EL JOAN CARLES PRATS

També he entrevistat a l'ensinistrador dels gossos amb qui he treballat, el Joan Carles Prats, que és instructor titulat per la Generalitat de Catalunya de gossos d'utilitat, monitor d'*Agility*, *trainer clicker CAP 1* i que ha participat en nombrosos seminaris i cursos sobre educació [l'entrevista es pot trobar íntegra a *l'annex 5.2.*].

D'aquesta, he pogut deduir:

- L'etologia consisteix en l'estudi del comportament animal. Cal estudiar veterinària i especialitzar-se en etologia. Per ensinistrar un gos cal entrevistar al propietari i estudiar el caràcter del gos.
- El temps i el tipus d'ensinistrament està determinat per l'entorn majoritàriament, incloent les actituds del propietari, aspecte que influeix molt en el comportament del gos.
- Hi ha molts tipus d'ensinistrament i l'efectivitat d'aquests depèn de l'objectiu que volem assolir.
- Els gossos han d'aprendre des de cadells i mai ho oblidaran si som constants.
- La jerarquia és un aspecte molt important en la vida del gos, tant amb les persones com amb altres gossos, i pot explicar molts problemes de comportament.
- Les quatre races estudiades són nervioses, les que tenen més capacitat d'aprenentatge són el pastor alemany i el llaurador. Els pastors alemanys són bastant dominants; els llauradors, juvenils; els bòxers, desequilibrats, i els weimaraners efusius.

4.3. ENTREVISTA A UNA VETERINÀRIA ETÒLOGA: LA KARINA ORTEGA

Per tal de tenir un altre punt de vista sobre les qüestions fetes anteriorment a una veterinària i a un ensinistrador, he optat per fer-li una entrevista a la Karina Ortega Diaz; llicenciada en veterinària per la UAB, que té un màster en etologia clínica aplicada per la UAB, que ha col·laborat en diversos seminaris i cursos d'etologia i educació canina i que també és responsable de l'avaluació etològica dels gossos. [l'entrevista es pot trobar íntegra a l'*annex 5.3*]. De l'entrevista, he extret aquestes conclusions:

- L'etologia estudia el comportament animal, el seu origen i es fan comparatives. Cal estudiar veterinària i especialitzar-se en etologia. Per ensinistrar un gos cal diagnosticar-lo mitjançant una entrevista al propietari.

- El temps i el tipus d'ensinistrament està determinat per l'entorn majoritàriament, incloent les actituds del propietari, l'ambient...
- Hi diversos mètodes d'ensinistrament, encara que els més efectius seran aquells en què no es castigui el gos. Cada ensinistrador usa el mètode que millor li funciona.
- Els gossos han d'aprendre des de cadells i mai ho oblidaran si donem les ordres correctament i amb autoritat.
- Cal tenir en compte la importància de la jerarquia en la vida canina.
- De les quatre races estudiades, les que tenen més capacitat d'aprenentatge són el pastor alemany i el llaurador. Els pastors alemanys són bastant agressius; els llauradors, juganers; els bòxers, hiperactius, i els weimaraners tenen massa instint de caça.
- El caràcter d'un gos depèn del seu genotip i de l'ambient.
- La facilitat d'aprenentatge d'un gos depèn de per què s'ha seleccionat la seva raça.
- Les feromones tenen molta importància en el comportament caní, igual que la castració, ja que modifiquen la seva conducta.
- La munta a les persones es deu a l'intent de dominància i no és necessari que s'aparellin al llarg de la seva vida.
- Per tractar un fòbia, és necessari ignorar el gos i proporcionar-li un lloc segur. No és necessària la medicació en tots els casos.
- Hi ha diversos tipus de jerarquia segons el parell d'individus que interaccionin.

CONCLUSIONS

La meva pregunta del treball era:

- *Tots els gossos poden fer el mateix?*

I la meva hipòtesi inicial:

- *Potser cada gos està especialitzat en una tasca concreta.*

Després d'haver-me documentat sobre aquest tema i haver fet aquest treball crec que puc dir que estava parcialment equivocada. D'una banda, sí que és cert que cada gos està especialitzat en una tasca concreta, ja que les persones artificialment hem anat seleccionant aquelles races que ens serveixen per certes activitats gràcies a les seves qualitats.

D'altra banda, cal dir que a qualsevol gos se li pot modificar la conducta, amb més o menys facilitat, però tots els gossos poden arribar a fer el mateix amb una mica d'esforç i dedicació constant (podem comparar el progrés de l'Odín i la Wiima).

També he d'afegir que la conducta que presenti un individu depèn de l'estat hormonal, del seu entorn, de les actituds dels propietaris, del sexe i de la raça. Per tant, la genètica és només un dels nombrosos factors que formen la conducta d'un gos. Per aquest motiu, no podem generalitzar i relacionar directament el comportament de certs individus amb la seva raça. Malgrat que la meva hipòtesi inicial no contempla la diferència de comportament en relació al sexe -al llarg del treball he observat i confirmat amb la informació dels tècnics- existeix alguna relació: els mascles són més dominants, més agressius, més territorials i més independents; tot i que les femelles també poden manifestar aquests comportaments però amb menys freqüència.

Per tractar amb els problemes dels gossos cal tenir molt clar, prèviament, quines són les actituds corporals que adopten i perquè ho fan, per així, poder interpretar què els passa, què volen i com ens podem comunicar amb ells per ajudar-los.

Com a conclusió personal, considero que abans de tenir un gos cal documentar-se i informar-se del que un voldrà fer amb ell (educar-lo per al treball o per què sigui domèstic). Un cop es té el gos, quan més d'hora es comenci a ensinistrar, més jove i més fàcil d'educar serà. Tampoc s'ha d'esperar a què apareguin els problemes per corregir-los.

Crec que aquesta reflexió faria disminuir els problemes de conducta canina.

BIBLIOGRAFIA

- ALSINA CALVES, José. *Etología; ciencia actual*. Barcelona; Editorial Anthropos Editorial del hombre, 1986.
- ANDREU, Albert. *Lo que desea saber sobre su cachorro... y no sabe a quién preguntar*. Barcelona; EDIVET Ediciones Veterinarias, 1995.
- DUNBAR, IAN. *El libro del buen perro*. Santiago de Compostela; Kns ediciones, 2008.
- MAIER, Richard. *Comportamiento animal "un enfoque evolutivo y ecológico"*. Madrid; McGrawHill, 2001.
- MANTECA VILANOVA, Xavier. *Etología clínica veterinaria del perro y del gato*. Sant Cugat del Vallès; Multimédica Ediciones Veterinarias, 2003.
- McCONNELL, Patricia B. *Al otro extremo de la correa*. Barcelona; Viena ediciones, 2006.
- ORTEGA, Karina. *Quadern de MasCarol: Educació canina*. Barcelona. *
- ROSSI, Valeria. *El adiestramiento del perro*. Barcelona; De Vecchi, 1995.

ARTICLES:

- FATJO I RIOS, Jaume. "La conducta del perro en función de la raza", dins *Animalia*, núm 63.
- GUILLÉN, Jaime. "Adiestramiento/educación canina ¿necesidad o capricho?", dins *Animalia*, núm 143.
- RODRÍGUEZ PIÑEIRO, Carlos. "Conducta en neonato y cachorro", dins *Animalia*, núm 165.
- SEWELL, Ken. "La agresividad en el perro de compañía", dins *Animalia*, núm 118.
- SIERRA, Jordi. "Perros peligrosos", dins *Animalia*, núm 106.

* Com es tracta d'un dossier entregat durant el curs a MasCarol, va ser escrit per la Karina i no consta d'any de publicació ni, lògicament, d'editorial.

WEBGRAFIA

- <http://labrador.reymascotas.com/ficha-tecnica-del-labrador/>
- <http://www.conciencia-animal.cl/paginas/temas/temas.php?d=416>
- <http://www.deperros.org/adiestramiento/tecnicas-de-adiestramiento-canino.html>
- <http://www.deperros.org/razas/b/boxer-ficha.html>
- <http://www.deperros.org/razas/p/pastoraleman-ficha.html>
- <http://www.el-mundo-de-los-perros.com/comportamiento-perros.html>
- <http://www.magazinecanino.com/uploads/biblioteca/ETOLOGIA%20CLINICA%20RV.pdf>
- <http://www.taringa.net/posts/imagenes/911487/Perros-Weimaraner.html>

